

RÁNCFELVARRÁS PARADIGMAVÁLTÁS NÉLKÜL, AVAGY A DÁPTV. HELYE A MAGYAR E-KÖZSZOLGÁLTATÁS SZABÁLYOZÁS RENDSZERÉBEN

CZÉKMANN ZSOLT^{*}, CSEH-ZELINA GERGELY^{**}

* Tanszékvezető, egyetemi docens, Miskolci Egyetem, Állam- és Jogtudományi Kar, Államtudományi Intézet, Közigazgatási Jogi Tanszék. E-mail: zsolt.czekmann@uni-miskolc.hu

** Egyetemi tanársegéd, Miskolci Egyetem, Állam- és Jogtudományi Kar, Államtudományi Intézet, Közigazgatási Jogi Tanszék. E-mail: gergely.cseh-zelina@uni-miskolc.hu

Absztrakt

A digitális technológiák gyors fejlődése folyamatos jogalkotói reakciót igényel a társadalmi rend fenntartása érdekében. Az eEurope cselekvési terv már korán előirányozta az elektronikus közszolgáltatások fejlesztését a versenyképesség és az állampolgári szolgáltatások javítása céljából. Magyarországon e fejlesztések három területen zajlottak: stratégiaalkotás, jogalkotás és szolgáltatásüzemeltetés, amelyek ideális esetben egymásra épülve működnének, ám a gyakorlatban ez nem mindig valósult meg. A tanulmány a digitális államról és a digitális szolgáltatások nyújtásának egyes szabályairól szóló 2023. évi CIII. törvény (a továbbiakban: Dáptv.) egyéves hatálybalépése kapcsán vizsgálja, miként illeszkedik a hazai e-közszolgáltatás szabályozási trendjébe. Célja a Dáptv. elhelyezése abban a folyamatban, amely az EU-s minták követésével indult a 2000-es években, több paradigmaváltással és nem mindig következetes irányokkal. Elemzi az újításokat, a kihagyott lehetőségeket, és megállapítja: nem várható az elektronikus ügyintézés és a bizalmi szolgáltatások általános szabályairól szóló 2015. évi CCXXII. törvényhez (a továbbiakban: Eüsztv.) hasonló fordulat.

Kulcsszavak

digitális technológiák, elektronikus közszolgáltatások, szabályozástörténet, Eüsztv., Dáptv.

Abstract

The rapid development of digital technologies requires a continuous legislative response to maintain social order. The eEurope Action Plan, from the outset, envisaged the development of electronic public services to improve competitiveness and citizen services. In Hungary, these developments took place in three areas: strategy development, legislation and service operation, which ideally would work on top of each other, but in practice this has not always been the case. The study examines how Act CIII of 2023 on the Digital State and Certain Rules for the Provision of Digital Services (hereinafter: Dáptv.) fits into the regulatory trend of domestic

e-public services, in light of the Act's one-year entry into force. It aims to place the Dáptv within the process that began in the 2000s, following EU models, with several paradigm shifts and inconsistent directions. It analyses the innovations and missed opportunities, and concludes that a similar turn of events to Act CCXXII of 2015 on the general rules of electronic administration and trust services (hereinafter: Eüsztv.) is not expected.

Keywords

digital technologies, electronic public services, regulatory history, Eüsztv., Dáptv.

Bevezető gondolatok

A digitális fejlődés üteme nem lassul, újabb és újabb technológiai megoldások érkeznek, amelyekre folyamatosan reagálnia kell a jogalkotónak a társadalmi rend fenntartása érdekében. Az igény az új megoldások minél szélesebb körű alkalmazására kormányzati szinten sem új keletű, már az eEurope cselekvési terv¹ előírta a tagállamoknak a globális versenyképesség javítása és az állampolgároknak nyújtott szolgáltatások fejlesztése érdekében. Magyarországon az elektronikus közszolgáltatások kormányzati fejlesztése három jól elkülöníthető fronton valósul(t) meg, a stratégiaalkotás, a jogalkotás és a de facto szolgáltatáskialakítás és -üzemeltetés. E három terület ideális esetben összhangban, egymásra épülve működne együtt. Hogy hazánkban ez nem egészen így alakult, számos szerzőt foglalkoztatott már (Molnár & Sikolya, 2015; Budai et al., 2018; Csáki-Hatalovics, 2020, 58–61, 70–75; Czékmann, 2020; Veszprémi, 2021; Nagy, 2022; Czékmann & Cseh-Zelina, 2023; Csatlós, 2023a; Csatlós, 2023b, 78–80; Molnár, 2024; Csatlós & Mezei, 2025, 622–625). Jelen tanulmány az elektronikus (digitális) közszolgáltatások újabb állomásának, a Dáptv. hatálybalépésének egyéves évfordulója apropóján vizsgálja, hogyan illeszkedik e jogszabály a hazai e-közszolgáltatás szabályozásának trendjébe. A tanulmány célja, hogy a Dáptv.-t elhelyezze abban a folyamatban, amely a 2000-es évek elején kezdődött a magyar jogalkotásban az EU-s szabályok mintaszerű (már amennyiben a technikailag szó szerinti átvételt annak tekinthetjük) implementációjával, majd kisebb kitérőkkel, de mindig igazodva az EU által kijelölt úthoz napjainkig vezetett. Ez az út nem volt egyenes, több paradigmaváltáson át, nem mindig következetesen haladt olykor homályos célok felé. A tanulmány ezt az utat, a Dáptv. újításait és a kihagyott (vagy nem vállalt) lehetőségeket vizsgálja. És ahogy a cím is már előre jelzi, ne számítson senki egy újabb, az Eüsztv.-re jellemző fordulatra.

1. Az e-közszolgáltatások szabályozásának rövid története²

1.1. Az alapozás időszaka: piacsabályozás vagy közigazgatási reform? (2001–2004)

Az Európai Unióhoz való csatlakozás előkészítése során a magyar jogrendszerben két meghatározó törvény született, amelyek az információs társadalom jogi alapjait teremtették meg. Az első

¹ Az eEurope cselekvési tervet (2000–2002) az Európai Tanács feirai ülésén fogadták el (2000. júniusában) a gazdasági, szociális és környezetvédelmi megújulást célul kitűző lisszaboni stratégiának az információs társadalomra vonatkozó részeként.

² A teljes történetet lásd: Czékmann és Cseh (2014), Budai et al. (2018, 37–74), Czékmann és Cseh (2018), Czékmann és Cseh (2019), Czékmann és Cseh (2021), Veszprémi (2021, 355–358).

az elektronikus kereskedelmi szolgáltatások, valamint az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások egyes kérdéseiről szóló 2001. évi CVIII. törvény (a továbbiakban: Ekertv.). E jogszabály lefektette a digitális szolgáltatások működésének alapvető normáit, bár hatálya nem terjedt ki a bírósági és hatósági eljárásokra,³ mégis jelentős mérföldkőnek tekinthető a hazai e-kereskedelem fejlődésében.

A második kulcsfontosságú jogszabály az elektronikus aláírásról szóló 2001. évi XXXV. törvény (a továbbiakban: Eatv.), amely az elektronikus aláírás intézményének bevezetése mellett megteremtette az elektronikus dokumentumok általános szabályozási környezetét. Az Eatv. uniós jogalapját az elektronikus aláírásra vonatkozó közösségi keretfeltételekről szóló 1999. december 13-i 1999/93/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv biztosította. Magyarország e rendelkezéseket határidőre implementálta, ezzel elősegítve az elektronikus aláírás jogi elismerését.

E folyamatot kiegészítette a belső piacon az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások, különösen az elektronikus kereskedelem, egyes jogi vonatkozásairól szóló 2000. június 8-i 2000/31/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv. Hazánkban ennek szabályai az Ekertv.-ben öltöttek testet. Mindkét irányelv az „Európa a globális információs társadalom élvonalában: folyamatos akcióterv” keretében született, amely az európai digitális gazdaság stratégiai fejlesztését szolgálta.⁴

Az Eatv. nem csupán az elektronikus dokumentumok kezelésére vonatkozó általános szabályozási keretet hozta létre, hanem záró rendelkezései között módosította a hatósági eljárásról szóló törvényt, és megalapozta a cégeljárás elektronikus megindításának lehetőségét. Az államigazgatási eljárás általános szabályairól szóló 1957. évi IV. törvény (a továbbiakban: Áe.) 2001. szeptember 1-jétől kiegészült az elektronikus kérelem benyújtásának, valamint a határozat elektronikus kézbesítésének lehetőségével. Ez a módosítás jelentette az első olyan pontot, ahol az ügyfelek számára ténylegesen megnyílt a lehetőség bizonyos front-office jellegű eljárási cselekmények online igénybevételére, feltéve, hogy azt jogszabály kifejezetten megengedte.

Jelen korszak és a 2004-2009-es időszak kapcsán közös metszéspontot adnak az adóigazgatási eljárások, amelyek olyan ágazati speciális szabályok voltak, amelyek ténylegesen behozták az elektronikus utat a közigazgatásba, pontosabban az adóigazgatási ágazatba.⁵

1.2. A kettős szabályozás csapdája és a cégeljárás áttörése (2004-2009)

Az Áe.-ben rögzített elektronikus ügyintézési lehetőségek technikailag csak megelőlegezték az azokkal párhuzamosan elfogadott következő általános közigazgatási törvényben rögzített e-közszolgáltatási szabályokat. Az Áe. még hatályban volt, amikor 2004-ben az új hatósági eljárási törvény kodifikálása megtörtént, amely már önálló fejezetként tartalmazta az elektronikus ügyintézés szabályait. A közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.) azonban csak 2005. november 1-jén lépett hatályba. Az Áe. megteremtette a lehetőséget bizonyos, az ügyfél szempontjából releváns eljárási cselekmények elektronikus végrehajtására, ugyanakkor az e-ügyintézés részletes technikai szabályait – például az ügyfélkapu nyitásához szükséges regisztráció, a kérelem elektronikus úton történő előterjesztése, vagy a határozat közlése vonatkozásában – az elektronikus közigazgatási ügyintézésről és a kapcsolódó szolgáltatásokról szóló 184/2004. (VI. 3.) Korm. rendelet

³ Ekertv. 1. § (3) bekezdés.

⁴ Bővebben lásd: Czékmann et al. (2019, 27–28).

⁵ Bővebben lásd: Czékmann (2016, 74–75), Czékmann és Cseh (2021, 223).

rögzítette.⁶ A Ket. már az Európai Unióhoz való csatlakozást követően lépett hatályba, és magán viselte az uniós jogharmonizációs előírásokból fakadó sajátosságokat.⁷ Ennek egyik markáns példája a X. Fejezet, amely az elektronikus eljárás szabályait tartalmazta, és elsőként nevesítette az elektronikus út alkalmazásának lehetőségét a hatósági eljárásokban. A 184/2004. (VI. 3.) Korm. rendelet tartalmilag szinte megegyezett a Ket. X. Fejezetével. Azért alkották meg, hogy a Ket. X. Fejezetében foglaltakat még az Áe. utolsó néhány hónapjában alkalmazhatóvá tegyék. Az Áe. bizonyos eljárási cselekmény elektronikusan történő végrehajtásáról rendelkezett. Hogy az elektronikus ügyintézés önálló fejezetet kapott a Ket.-ben, az dogmatikailag problematikus volt, a digitális eljárás nem integrálódott szervesen az eljárásjogba, hanem egyfajta „különleges eljárásként” jelent meg (Czékmann, 2016, 72–73.).

Az elektronikus cégeljárás bevezetése újabb mérföldkönek tekinthető az elektronikus ügyintézés fejlődésében, mivel először fordult elő, hogy egy teljes eljárási rendszert kizárólag elektronikus formában írt elő a jogalkotó. Az Európai Unió jogharmonizációs kényszert teremtett a 2003-ban elfogadott, a cégnyilvánosság alapelveiről szóló irányelv⁸ módosítása révén, amely kötelezte a tagállamokat az elektronikus nyilvántartás, adatszolgáltatás és adatfeldolgozás bevezetésére. Az irányelv részletes rendelkezéseket tartalmazott a cégeljárás és a cégiratok elektronikus hozzáféréseinek 2007-ig történő megvalósításáról (Szilágyi, 2005, 119). Az irányelv hatálya a korlátolt felelősségű társaságokra és részvénytársaságokra terjedt ki, számukra 2007. január 1-jéig biztosítani kellett az elektronikus cégbejegyzési és változásbejegyzési kérelmek benyújtásának lehetőségét.⁹

1.3. Az E-közszolgáltatási törvény és a Szolgáltatási Irányelv (2009–2011)

Az elektronikus közszolgáltatások fejlődésében az áttörést az Európai Unió 2007–2013-as költségvetési ciklusa és az ahhoz kapcsolódó szabályozási környezet átalakulása hozta meg. Az eEurope 2002 akcióterv – megőrizve eredeti célkitűzéseit – a költségvetés új prioritásaihoz igazodva fejlődött tovább eEurope 2005 akciótervvé,¹⁰ majd az új költségvetési időszakban az i2010 eGovernment cselekvési terv formájában kibővített tartalommal jelölte ki az információs társadalom további fejlődésének irányát.¹¹ Az Európai Unió egyre határozottabb fellépése az információs társadalom kiépítése érdekében nem csupán lehetőséget, hanem kötelezettséget is jelentett a tagállamok számára. Ennek egyik jelentős eredménye az Európai Parlament és a Tanács 2006/123/EK irányelve (2006. december 12.) a belső piaci szolgáltatásokról, amely új lendületet adott a tagállami jogalkotásnak.

Magyarországon az irányelv implementálása a közszolgáltatások újragondolását eredményezte, amely a jogalkotás irányát meghatározó alapelvek mentén valósult meg: az ügyintézés

⁶ Lásd a 7–8. és 12–13. §-t.

⁷ Az EU-ban elsősorban az eEuropa2005 akcióterv [eEurope 2005: An information society for all – An Action Plan to be presented in view of the Sevilla European Council, 21/22 June 2002. COM(2002) 263 final] és az eEurope 2005 cselekvési terv figyelemmel kísérésére, a helyes gyakorlatok terjesztésére, valamint a hálózati és informatikai biztonság javítására vonatkozó többéves (2003–2005) (MODINIS) program elfogadásáról szóló 2003. november 17-i 2256/2003/EK európai parlamenti és tanácsi határozat hatására formálódott ekkor az e-kormányzati szabályozás.

⁸ Az Európai Parlament és a Tanács 2003/58/EK irányelve (2003. július 15.) a meghatározott jogi formájú társaságokra vonatkozó nyilvánossági követelmények tekintetében a 68/151/EGK tanácsi irányelv módosításáról.

⁹ Az elektronikus cégeljárásról bővebben lásd: Czékmann (2016, 76–79).

¹⁰ Az akciótervről bővebben lásd: Czékmann et al. (2019, 29–30, 32–34).

¹¹ A cselekvési tervről bővebben lásd: Csáki (2010, 22–25).

egyszerűsítése, a tájékoztatáshoz való jog biztosítása az elektronikus ügyintézésben, az egyablakos ügyintézés bevezetése, az eljárási díjak arányosítása, az eljárások gyorsítása, az e-ügyintézés opcionális alkalmazása (váltás lehetősége az eljárás bármely szakaszában), a személyes adatok védelme, valamint az ügyfélközpontúság erősítése. A közszolgáltatás ekkor kilépett a hagyományos közigazgatási keretek közül, és a jogalkotó az átfogó szolgáltatási törvény megalkotása mellett döntött. Az irányelv hazai jogba való átültetése az elektronikus közszolgáltatásokról szóló 2009. évi LX. törvénnyel (a továbbiakban: E-közszolg. tv.) történt meg, amely teljesítette a tagállami jogharmonizációs kötelezettséget. E szabályozás legnagyobb vívmánya, hogy egységes kódexben szerepelt az elektronikus kapcsolattartás és szolgáltatások szabályrendszere.

1.4. A decentralizáció kudarca: A SZEÜSZ modell (2012–2015)

A hatósági eljárás általános szabályainak felülvizsgálatára 2010-et követően a Magyar Program keretében került sor, amelynek eredményeként 2011 végén az elektronikus ügyintézés érintő valamennyi rendelkezés rekodifikációja megtörtént. A közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény és egyes kapcsolódó törvények, valamint a miniszteri hatósági hatáskörök felülvizsgálatával összefüggő egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CLXXIV. törvény ismételtén a Ket. X. Fejezetében szabályozta az elektronikus eljárásra vonatkozó rendelkezéseket. Ezzel párhuzamosan 2012. április 1-jével hatályon kívül helyezték az E-közszolg. tv.-t. A Ket. ekkor már nem tartalmazott technikai jellegű szabályokat, mivel ezeket rendeleti szintre helyezték. Ezek voltak a szabályozott elektronikus ügyintézési szolgáltatásokról és az állam által kötelezően nyújtandó szolgáltatásokról szóló 83/2012. (IV. 21.) Korm. rendelet; az elektronikus ügyintézés részletes szabályairól szóló 85/2012. (IV. 21.) Korm. rendelet; egyes, az elektronikus ügyintézéshez kapcsolódó szervezetek kijelöléséről szóló 84/2012. (IV. 21.) Korm. rendelet.

Az új korszak 2012 áprilisában kezdődött, amely a 2009-től érvényben lévő, alapvetően központi rendszerre épülő, erőteljesen centralizált elektronikus közigazgatási modell helyett egy liberalizált, decentralizált megközelítést vezetett be. Ez az új szabályozás ösztönözte az egyéni fejlesztéseket, valamint az ügy- és ügyfélspecifikus ágazati megoldások kialakítását. Fontos kiemelni, hogy e változás nem valamely uniós jogharmonizációs kötelezettség közvetlen következménye volt, hanem a hazai közigazgatás átfogó újjászervezésének részeként valósult meg. Bár illeszkedik az EU e-kormányzati tendenciáihoz, nem tekinthető a központi uniós jogalkotás eredményének. A 2012-ben bevezetett SZEÜSZ (Czékmann & Cseh, 2014, 139–142) szisztéma nem aratott osztatlan sikert, részben, mert alapvetően idegen volt a hazai szabályozási megoldásoktól, részben pedig azért, mert egy torzó maradt. Nem jött létre a jogszabályban csak egy Felügyelet néven szereplő, a működéshez elengedhetetlenül szükséges intézményi háttér. A kudarc oka nemcsak intézményi, hanem bizalmi is volt. A magyar államigazgatási kultúra alapvetően bizalmatlan a magánszférával szemben adatkezelési kérdésekben, így a piaci szolgáltatók integrációja elmaradt, illetve csak részben valósult meg. A SZEÜSZ-ök (pl. azonosítás, kézbesítés) végül állami monopóliumban (NISZ Zrt.) valósultak meg (Czékmann & Cseh, 2018, 36–40). További probléma volt, hogy a szolgáltatások jegyzéke is csak részben fedte le a valóban működő e-közszolgáltatásokat. Itt különösen szembeötlő volt az Ügyfélkapu szabályozásának hiánya. Ezt a megrekedt folyamatot csak egy újabb konstruktív váltás tudta helyre tenni.

1.5. Az Eüsztv. és a centralizáció restaurációja (2015–2024)

A jogalkotási folyamat a XXI. század rohamos technológiai fejlődése és az uniós jogalkotás – így különösen az ún. eIDAS rendelet¹² – hatására továbbra is dinamikusan alakult. A szabályozási környezet átalakulásának egyik legfontosabb mozgatórugója az volt, hogy a Kormány célul tűzte ki az elektronikus ügyintézés kiterjesztését, és mind az állampolgárokat, ügyfeleket, mind az állami és nem állami szolgáltató szerveket az elektronikus ügymenet alkalmazására kívánta ösztönözni.¹³

E célkitűzés – összhangban az Európai Unió digitális egységes piac koncepciójával (Czékman et al., 2020, 338–340) – vezetett az Eüsztv. megalkotásához. A jogszabály rendelkezései több lépcsőben, 2016 folyamán és 2017. január 1-jén léptek hatályba. Az Eüsztv. részletes szabályozást nyújtott az elektronikus ügyintézés, az elektronikus kapcsolattartás, valamint az elektronikus ügyintézés biztosító szervek működésének kereteire vonatkozóan.

Az Eüsztv. koncepciója részben visszatért az E-közzszolg. tv. alapállásához, amely az egységes elektronikus ügyintézési szabályok rögzítésének szükségességét hangsúlyozta (Czékman, 2016, 88). Ennek következtében ismét a centralizált modell került előtérbe: 2016. január 1-jétől (de facto 2017. január 1-jétől) az addigi decentralizált rendszer helyét egységes, központi struktúra váltotta fel (Budai et al., 2018, 144–145).

Az elektronikus ügyintézés szempontjából 2018. január 1-je szintén kiemelkedő jelentőségű volt, mivel ekkor lépett hatályba a Ket.-et felváltó, az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (a továbbiakban: Ákr.). Az Ákr. folytatta az elektronikus ügyintézés több éve megkezdett irányvonalát: átvette a Ket.-ben bevezetett rendelkezéseket, sőt tovább is lépett, amikor az írásbeli kapcsolattartás keretében ekvivalensnek tekintette a hagyományos írásbeli és az Eüsztv. szerinti elektronikus kapcsolattartást. Emellett rögzítette, hogy a kapcsolattartás módjának megválasztása az ügyfél jogosultsága.¹⁴

Összegezve megállapítható, hogy a magyar jogalkotás szoros emberfogásban követte az EU jogalkotását. A nagyobb paradigmaváltás – a 2012-es SZEÜSZ bevezetést leszámítva – mindig egy releváns EU szabályozásra adott reakció volt.

1.6. Dáptv., reakció az eIDAS 2.0 rendeletre, avagy egy újabb EU-s kihívás (2024-)

Az eIDAS-rendelet alkalmazása során világossá vált, hogy annak felülvizsgálata elengedhetetlen a szabályozás korszerűsítése és a gyakorlati tapasztalatok beépítése érdekében. A felülvizsgálat eredményeként született meg eIDAS 2.0 rendelet,¹⁵ amely újfajta keretrendszert vezetett be, és az elmúlt tíz év digitális lépéseivel kívánta felvenni a versenyt. Az új rendelet új bizalmi szolgáltatásokat vezetett be (pl.: elektronikus bélyegzőt létrehozó eszközök kezelése, elektronikus attribútumtanúsítványok kibocsátása), bevezette továbbá az európai digitális tárca jogintézményét. Az uniós jogalkotási gépezet eredményeire hazánk is reagált, és már az

¹² Az Európai Parlament és a Tanács 910/2014/EU rendelete (2014. július 23.) a belső piacon történő elektronikus tranzakciókhoz kapcsolódó elektronikus azonosításról és bizalmi szolgáltatásokról, valamint az 1999/93/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről.

¹³ T/7392. számú törvényjavaslat az elektronikus ügyintézés és a bizalmi szolgáltatások általános szabályairól, általános indoklás, 67. pont.

¹⁴ Ákr. 26. § (1)–(2) bekezdés.

¹⁵ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2024/1183 rendelete (2024. április 11.) a 910/2014/EU rendeletnek az európai digitális személyazonossági keret létrehozása tekintetében történő módosításáról.

európai jogalkotás folyamata során munkához látott. A digitális államról és a digitális szolgáltatások nyújtásának egyes szabályairól szóló 2023. évi CIII. törvény (a továbbiakban: Dáptv.) 2023. december 22-én hirdették ki. A Dáptv. 2024. július 1. napján lépett hatályba, azonban számos rendelkezése (többek között az elektronikus ügyintézésre vonatkozó több rendelkezés, vagy a központi elektronikus ügyintézési szolgáltatások szabályozása) csak 2024. szeptember 1. napjával lépett hatályba, ezzel a nappal pedig hatályon kívül helyezte az Eüsztv.-t. A Dáptv. közlönnyállapotához képest több szakasz átalakult a digitális állam megvalósítása érdekében egyes törvények módosításáról szóló 2024. évi XII. törvény 214-248. §-ai okán, amelynek kidolgozását és hatályba léptetését az eIDAS 2.0 elfogadása indokolta. A Dáptv.-vel egy új korszak vette kezdetét, annak ellenére, hogy az Eüsztv. számos rendelkezését szövegszerűen is átvette, vagy minimális – főként az eIDAS 2.0 szabályozási pontosításaiból eredő – módosításokat végzett.

Az 1. számú táblázatban vázlatosan összefoglaljuk az e-közszolgáltatások kronológiáját, különös figyelmet fordítva azok uniós – jogalkotási – dokumentumokhoz való kapcsolódásukra, továbbá a hazai jogszabályok személyi hatályára, a felhasználó/ügyfél szerepére és a jogalkotási célra.

1. táblázat: Az e-közszolgáltatások történetének vázlatos megközelítése, fókuszálva a táblázatban megjelölt tényezőkre

Időszak	Domináns jogszabály	EU háttérnorma	Személyi hatály	Ügyfél/Felhasználó szerepe	Jogalkotói cél
2001–2005	Áe., Ekertv., Eatv.	1999/93/EK (E-alírás), 2000/31/EK (E-kereskedelem)	Ügyfél, Adózó	Passzív, technikai alany	Piacszabályozás, EU csatlakozás előkészítése
2005–2009	Ket. (X. Fejezet)	eEurope 2005 Akcióterv	Ügyfél	Lehetőség szerinti ügyintéző	Eljárásjogi kiegészítés, párhuzamos rendszerek
2006–	A cégnyilvános- ságról, a bírósági cégeljárásról és a végelszámolásról szóló 2006. évi V. törvény (Cégeljárás)	2003/58/EK (Cégnyilvános- ság)	Cégek, Ügyvédek	Professzionális közreműködő	Kötelező elektronikus út (B2G siker)
2009–2012	E-közszolg. tv.	2006/123/EK (Szolgáltatási irányelv)	Ügyfél, Szolgáltató	Jogosult és kötelezett	Egységes kódex kísérlete (kudarc)
2012–2016	Ket. + SZEÜSZ rendelet	Digital Agenda	Ügyfél	Választásra jogosult	Decentralizáció, piaci nyitás (torzó maradt)
2016–2024	Eüsztv. + Ákr.	910/2014/EU (eIDAS)	Ügyfél, Gazdálkodó szerv	Rendelkezési joggal bíró alany	Centralizáció, állami monopólium (NISZ)
2024–	Dáptv.	EU 2024/1183 (eIDAS 2.0)	Felhasználó, Digitális Állampolgár	Aktív digitális szereplő	Mobil-first, Digitális Tárca bevezetése

Forrás: Cseh és Czékman (2021, 232–233) kibővítve és átdolgozva.

A jogalkotás folyamatosan reagál az EU impulzusokra, de a struktúra (ügyfél vs. hatóság) alapvetően hierarchikus maradt, a valódi hálózatos, szolgáltatói modellre való áttérés (paradigmaváltás) még várat magára.

2. Dáptv. vs Eüsztv., avagy van új a nap alatt?

A Dáptv. és az Eüsztv. összehasonlításából látható, hogy – habár egy teljesen új jogszabályról van szó, nem az Eüsztv. módosításáról – a kettő közötti hasonlóság több, mint szembetűnő. A következőkben a jogszabályok tételes összehasonlításával bizonyítjuk, hogy itt nem érhető tetten az a típusú változtatás, amely az eddigi korszakváltásokra volt jellemző, és amely okkal elvárható lett volna egy évtizedes jogszabály „lecserélésekor”.

2.1. Dáptv. Első rész

Az Eüsztv. 1. §-ában az értelmező rendelkezések találhatóak, amelyek szintén megjelennek a Dáptv. 8. §-ában, de azoknak a 48 elemű „felsorolása” tartalmaz több újdonságot (többek között a vállalkozási-ügyviteli esemény, az elektronikus időbélyegző vagy a nemzeti digitális irattárca) is a Dáptv.-ben. Míg az Eüsztv. nem tartalmazta a törvény célját és hatályát, addig ezt a Dáptv. 1-2. §-a megteszi. Az Eüsztv. rögzíti az elektronikus ügyintézés alapelveit, a Dáptv. azonban a törvény alapelveit és alapvető rendelkezéseit. A Dáptv. átalakult fogalomhasználata és „látásmódja” miatt épphogy találunk három mondatnyi azonosságot a két jogszabály között.

2.2. Dáptv. Második rész

A Dáptv. szintén a megújult fogalmi kör és a szabályozás tárgyáról való módosult elméletek okán külön részt szentel a digitális állampolgárságnak. Ebben kibontja a digitális szolgáltatást biztosító szervezeteket, a digitális állampolgár azonosítót és a digitális állampolgárság nyilvántartást és az ehhez kapcsolódó adatkezelés általános szabályait. Ezekről természetesen az Eüsztv. nem ejtett szót.

2.3. Dáptv. Harmadik rész

Innentől kezdve (Eüsztv. 8. § és Dáptv. 18. §) a rendelkezések jelentős része – kb. 90 szakaszon keresztül – tartalmilag harmonizált, bár a Dáptv. terminológiája és szerkezete a digitális szolgáltatásokra fókuszálva korszerűsített, emiatt pedig több olyan szakaszt is tartalmaz, amely az Eüsztv.-ben nem is jelenhetett volna meg. Az elektronikus ügyintézés, elektronikus kapcsolattartás és a felhasználó jogai és kötelezettségei fejezetek (Dáptv. II.-IV. fejezetek) minimális pontosítással kerültek át az Eüsztv.-ből a Dáptv.-be, továbbá több esetben a Dáptv. még egyszerűsített is az Eüsztv. túlbujánzó szabályozásán.

A digitális szolgáltatást biztosító szervezet kötelezettségei elnevezésű fejezetben (Eüsztv. V. fejezet és Dáptv. V. fejezet) a digitális szolgáltatások biztosítása kapcsán a rendelkezések nagyrészt megegyeznek, csupán csak az Eüsztv. szabályait egyszerűsíti a Dáptv. Ezen fejezetben azonban az Eüsztv. szólt még a tájékoztatási kötelezettségekről, az üzemszünet, üzemzavar kérdésköréről és az adatszolgáltatás kérdésköréről. Ezek részletes szabályozása nem került bele a Dáptv.-be, továbbá az üzemszünet, üzemzavar kérdéskörét a digitális szolgáltatások, a digitális állampolgárság szolgáltatások és támogató szolgáltatások részletes műszaki követelményeiről

szóló 322/2024. (XI. 6.) Korm. rendelet rögzíti¹⁶ (meglátásunk szerint helyesen került alacsonyabb szintű jogszabályba, akárcsak anno, amikor a Ket. szabályaiból kikerültek ugyanezen technikai szabályok).

A szabályozott elektronikus ügyintézési szolgáltatások (Eüsztv. VI. fejezet és Dáptv. VI. fejezet) és a központi elektronikus ügyintézési szolgáltatások (Eüsztv. VII. fejezet és Dáptv. VII. fejezet) szabályozása teljesen összhangban van, persze terminológiai pontosítás, illetve bizonyos szakaszok egyszerűsítése itt is megtörténik.

A Dáptv. VIII. fejezete a megújuló rendelkezések közül való, mivel a digitális állampolgárság szolgáltatások között taglalja a jogszabály a digitális keretszolgáltatásokat, az életesemény-alapú szolgáltatásokat, a nemzeti digitális irattárcát, a hozzájárulás alapú adatszolgáltatás általános szabályait és a felhasználói profilt. Ehhez kapcsolódik a Dáptv. IX. fejezete az egyes támogató szolgáltatások harmadik fél szolgáltatók általi igénybevételéről, amely a VIII. fejezethez való erőteljes kapcsolódása okán szintén új szabályozás az Eüsztv.-hez képest.

Az Eüsztv. VIII. fejezete a Dáptv. X. fejezetében („Elektronikus ügyintézés igénybe vevő külföldi személyek nyilvántartása”) ölt testet, majdhogynem ugyanazon szövegezéssel.

A digitális szolgáltatások nyújtásának támogatásáról és felügyeletéről szól a Dáptv. XI. fejezete, amelynek az Eüsztv. IX. fejezete volt az előképe. Az Eüsztv. beszélt az elektronikus ügyintézés felügyeletéről, de tekintettel a megújuló törvényi szabályozásra, a Dáptv. új ellenőrzési szabályokat vezet be.

2.4. Dáptv. Negyedik rész

A Dáptv. „A digitális szolgáltatást biztosító, valamint egyéb szervezetek informatikai együttműködése” részében, annak is a XII. fejezetében – amely az együttműködés alapkövetelményeit rögzíti – teljes mértékben átvette (Eüsztv. 51-52. § és Dáptv. 74-75. §) az Eüsztv. rendelkezéseit, azzal a kivétellel, hogy az Eüsztv. még szólt az adatkezelés, az adattovábbítási nyilvántartás és az informatikai együttműködés biztosításának technikai alapkövetelményeiről is (Eüsztv. 53–56. §).

Az Eüsztv. XI. fejezetét, amely az „Együttműködő szervek közötti elektronikus kapcsolattartásáról” szól, nem vette át a Dáptv.

Az informatikai együttműködés általános szabályai fejezetet minimális részben vette át a Dáptv. Az információforrások és az információk továbbításának formái – rövidebb szabályozással – került be a Dáptv. szabályai közé, de nem vette át az információátadási szabályzat és megállapodásról, az információforrások regiszteréről és az adat- és iratmegnevezések jegyzékéről szóló rendelkezéseket (Eüsztv. 65-69. §). A Dáptv. nem vette át az Eüsztv. XIII. fejezetét, továbbá a XIII/A fejezet rendelkezéseit is csak részben vette át.¹⁷

Az „Együttműködés során használt támogató szolgáltatások” fejezetet minimális aktualizálással került át a Dáptv.-be (Eüsztv. 74. § és Dáptv. 79. §).

2.5. Dáptv. Ötödik rész

A Dáptv. Ötödik része „A digitális tér és a szolgáltatók kapcsolata” címet viseli, amely az Eüsztv.-ben nem szerepelt.

¹⁶ A Dáptv. mellett további eljárási- és részletszabályokat tartalmaz a digitális állampolgárság egyes szabályairól szóló 321/2024. (XI. 6.) Korm. rendelet.

¹⁷ Az Eüsztv.-ben foglalt központi címregiszter szabályai a Dáptv. 111–112. §-aiba kerültek és a kép-, hang, kép- és hangfelvétel központi tárolása rendelkezései a Dáptv. 112/A.-112/E. §-okba.

2.6. Dáptv. Hatodik rész

Az Eüsztv. „Bizalmi szolgáltatásokról” szóló negyedik része majdhogynem teljes egészében átkerült a Dáptv.-be. Minimális eltérés mutatkozik a Dáptv. javára, amikor is néhány idejét meghaladott bekezdést nem vett át az Eüsztv.-ből. Ettől függetlenül a szabályozás gerince ugyanaz maradt a 2015-ös szabályozás óta.

2.7. Dáptv. Hetedik rész

Az Eüsztv. Ötödik része, amely „Az elektronikus ügyintézésre vonatkozó egyes háttérszabályokról” szól, részint került átvételre a Dáptv. Hetedik részében, amely „A digitális állammal összefüggő további rendelkezéseket” taglalja. Az Eüsztv. Ötödik/A. részét az „Elektronikus okirat a magánjogi jogviszonyokban” teljes mértékben átvette a Dáptv. a Hetedik fejezetében. A már említett Központi címregiszter és A Kép-, hang, kép- és hangfelvétel központi tárolása alcímeket a jogalkotó a Dáptv. Hetedik részébe iktatva vette át.

2.8. Dáptv. Nyolcadik rész

A fentieket követően mindkét törvény záró rendelkezései következnek.

2.9. Az összehasonlításból levonható következtetések

A két jogszabály szerkezetileg hasonló, de vannak érdemi eltérések. Azonosságként jelölhetjük meg a következőket: az elektronikus ügyintézés biztosító szervek köre, az együttműködési kötelezettségek, a SZEÜSZ-ök (most már digitális szolgáltatások) technikai definíciói nagyrészt változatlanok. Változásként vagy eltérésként jelölhetjük meg, hogy az „ügyfél” fogalmát felváltja a „felhasználó” és a „digitális állampolgár”. Ez nem pusztán szemantika, hanem a szolgáltatói szemlélet (*User Experience – UX*) megjelenése a jogszabályban. Rögzítenünk kell továbbá egyfajta strukturális átrendezést, tekintettel arra, hogy a bizalmi szolgáltatások szabályai (e-aláírás, e-bélyegző) átkerültek a Dáptv.-be, integrálva az eIDAS 2.0 újításait (pl. elektronikus attribútumtanúsítványok). A 2. számú táblázat összefoglalja a két törvény közötti főbb strukturális különbségeket:

2. táblázat: A Dáptv. és az Eüsztv. közötti strukturális különbségek

Témakör	Eüsztv. szabályozása	Dáptv. szabályozása	Változás jellege
Alapelvek	Elektronikus ügyintézés alapelvei	Digitális állam alapelvei	Fogalmi kiterjesztés
Szereplők	Ügyfél, Ügyintézés biztosító szerv	Felhasználó, Digitális szolgáltatást biztosító szervezet	Terminológiai modernizáció
Identitás	KAŰ (Központi Azonosítási Ügynök)	Digitális Állampolgár Azonosító, DÁP mobilapp	Technológiai platformváltás
Szolgáltatások	SZEÜSZ / KEÜSZ modell	Digitális Keretszolgáltatások, Életesemény-alapú szolgáltatások	Szolgáltatás-architektúra finomhangolása
Bizalmi szolgáltatások	E-aláírás, időbélyeg (eIDAS 1.0)	E-tanúsítványok, EUDI Wallet ¹⁸ elemek (eIDAS 2.0)	Unió jogharmonizáció (bővülés)

Forrás: Szerzők saját szerkesztése.

¹⁸ Magyarul: nemzeti digitális irattárca.

Összességében elmondható az Eüsztv. és a Dáptv. „kapcsolatáról”, hogy a törvényi rendelkezések jelentős része tartalmilag harmonizált, a szabályozás magva jelentős mértékben nem változott, amellett, hogy a Dáptv. korszerűsített terminológiát és technológiai megoldásokat alkalmaz, utalva ezzel a tíz év alatt végbement digitális változásokra. A Dáptv. – ahogy utaltunk is rá – több ponton át is strukturálta az Eüsztv. szakaszainak sorrendjét, jogszabályban elfoglalt helyét, ez több esetben betudható az új fogalomhasználatnak, a digitális változásoknak. Ezért mondhatjuk, hogy a ráncfelvarrás megtörtént, de a paradigmaváltás elmaradt.

Felmerül a kérdés, hogy probléma-e a paradigmaváltás elmaradása. Röviden szemlélve nem tekinthető annak, hiszen az eIDAS és az eIDAS 2.0 kapcsolatából kiindulva (különösen, hogy az utóbbi rendelet és közvetlen hatályú jogszabály) elmondható, hogy az utóbbi a megváltozott környezetre adott jogalkotási válasz, az EU digitális politikájának következő lépése, következetesen beépülve a Digitális Egységes Piac (a továbbiakban: DSM) nagy koncepciójába. A Dáptv. hozta a kötelező minimumot, hozzáigazította a hazai szabályozást az EU rendeletéhez, szintén építve a korábbi szabályozásra. Az Eüsztv. egy jó konstrukció volt, hogy kiállta az idők próbáját a Dáptv.-ben „tovább élése” is bizonyítja. A hosszabb válasz már árnyalja ezt a helyzetet.

3. Digitális állampolgárság - Tartalom nélküli keret?

Körbenézve a világban ma már többet várunk el egy (állami)szolgáltatástól, mint amit a Dáptv. alapján kaptunk. Különösen hiányzik az az előrelépés, amelyet az elektronikus ügyintézésből a digitális állampolgárság irányába tehetnénk meg, ha már csak a jogszabályok címéből indulunk ki. Az ígéret, amelyet az egész digitális ökoszisztéma-szabályozás hordoz, a DSM gondolatisága már messze túlmutat applikációkon és minimális szolgáltatásokon. Azt az ígéretet kapjuk, hogy a digitális útlevelünkkel nem csak teljes tagjai lehetünk ennek a világnak, de privilegizált, védett EU polgárok, nem csak az EU-n belül, hanem azon túl is (eIDAS 2.0 5f. cikk). A digitális állampolgárság kiegészíti az EU fizikai szabad mozgás elvét – cél, hogy az uniós polgárok más tagállamok online szolgáltatásait is új fiókok létrehozása vagy ismételt adatmegadás nélkül vehessék igénybe.¹⁹ Ez egységes európai digitális közösséget teremt, csökkentve a bürokráciát és a határon átnyúló akadályokat. Ennek érdekében a tagállamok közösen létrehozzák az eIDAS-hálózatot, amely összekapcsolt eIDAS-csomópontokból áll. Résztvevő országonként egy-egy csomópont található, amelyek határokon átnyúló hitelesítést kérhetnek vagy nyújthatnak. Minden ország felelőssége, hogy megvalósítsa saját eIDAS-csomópontját, és támogassa a nemzeti identitásslétszolgálatok és attribútumslétszolgálatok eIDAS-csomópont-hoz való csatlakozását, ezáltal nemzeti e-személyazonosítási rendszereiket hozzáférhetővé téve a határokon átnyúló online szolgáltatások számára.²⁰ Magyarország jelenleg egyetlen szolgáltatást sem tesz elérhetővé.²¹ A probléma, hogy a Dáptv. lehetőségként ugyan tartalmazza az eIDAS

¹⁹ Interoperabilitás és az „Egyszeri Adatbekérés” Elve (OOP). Az EU Single Digital Gateway (SDG) rendelete előírja az Once-Only Principle (OOP) alkalmazását, azaz, hogy az állam ne kérjen be olyan adatot, amellyel már rendelkezik. A Dáptv. tartalmazza a hozzájárulás alapú adatszolgáltatás szabályait, de kérdéses, hogy a háttérnyilvántartások (szakrendszerek) képesek-e az automatizált adatcserére. A jogi harmonizáció önmagában kevés, ha a szemantikai és technikai interoperabilitás hiányzik.

²⁰ Az Európai Bizottság a DIGITAL programon keresztül ezt az eszközt bárki számára biztosítja, hogy megjeleníthesse az eIDAS-hálózat eIDAS-csomópontjai közötti aktuális összekapcsolásokat a tagállamok nyilatkozata alapján.

²¹ Az eIDAS hálózat használata kétirányú – amellett, hogy Magyarország nem prezentál saját eID-t mások felé, a külföldi eID-k hazai elfogadásában is le vagyunk maradva, részben a csomópont fejletlensége miatt. Nem arról

2.0 teljes arzenálját, de nem teremt kötelezettséget a kormányzat számára annak bevezetésére, nyújtására. Sajnos ez is illeszkedik abba a trendbe, amely a magyar e-közzolgáltatások nyújtását és igénybevételét jellemzi Magyarországon, amely jelentősen elmarad az EU átlagtól.²² Jelen tanulmány nem merészkedik az elektronikus közzolgáltatások komplex rendszere átfogó vizsgálatának bizonytalan talajára, de rögzítjük, hogy a jogalkotás csak korlátozottan, a szükséges minimumra szorítkozva készíti a kormányzati szereplőket a terület fejlesztésére. Éppen ezért nem tudnak kiteljesedni az európai digitális személyiadat-tárcák²³ nyújtotta lehetőségek mint az eIDAS 2.0 jelentős újítása, mert a magyar digitális ökoszisztéma az állami szolgáltatások beépülésének hiánya miatt nem tud még ezekre építeni.

A DÁP applikáció – amelyet a Dáptv. elsődleges hozzáférési felületként jelöl meg – jelenleg csak igen korlátozott szolgáltatást nyújt, így nem jelent vonzó alternatívát a központi portálról elérhető e-ügyintézési szolgáltatásoknak.²⁴ A digitális állampolgárság eszméje ma Magyarországon inkább jogi ígéret, semmint kézzelfogható valóság: a polgárok digitális ügyintézése nem vált alapértelmezetté, és nem is ér el átütő eredményeket. Jelenleg a DÁP alkalmazás használható – többek között – rendőri igazoltatásnál személyi okmányok kiváltására, vagy az online tárhelyünk elérésére, továbbá integrál egyes ügyintézési funkciókat (pl. erkölcsi bizonyítvány igénylése, valamint a digitális aláírási lehetőség). Ugyanakkor számos ígért funkció még fejlesztés alatt áll: tervezik például gépjármű-adásvételi szerződések online megkötését, további okmányok digitális kiváltását, sőt a DÁP általi QR-kódos beléptetést nem csak állami, hanem privát szolgáltatóknál (bankoknál, közműveknél) is (ennek már „próbaalanyai” vannak). Mindez rámutat a jelenlegi rendszer gyengeségre: az alkalmazás használati köre limitált, a felhasználói bázisa pedig ennek megfelelően szűk. A fejlesztési lehetőségek kulcsa az, hogy a DÁP valóban mindennapos eszközzé váljon. Ennek érdekében integrálni kell a leggyakrabban használt állami szolgáltatásokat az applikációba, bővíteni a kompatibilis okmányok körét (pl. diákigazolvány digitális verziója), és biztosítani a magánszektorbeli elfogadottságát is. Nemzetközi tapasztalatok mutatják, hogy ha egy digitális azonosítási alkalmazás széles körben használható, az ugrásszerűen növeli az elfogadottságát.

A törvény nem kényszeríti ki az ágazati szereplőktől (pl. egészségügy, oktatás, földhivatal) a szolgáltatások azonnali, API-alapú bekötését az új platformra. Itt fontos még megjegyezni, hogy a modern e-kormányzás nem hatósági ügyekben, hanem életeseményekben (születés, költözés, házasság, gyermekvállalás, autóvásárlás, munkahelyváltás) gondolkodik. Az „életesemény-alapú szolgáltatások” mint a Dáptv. újítása a VIII. fejezetben ugyan megjelennek, illetve ilyen tematizálás a DÁP honlapon is elérhető, azonban a jövőre nézve kérdés, hogy ez a jogszabályban csak deklaráció szintjén jelenik-e meg, vagy a közigazgatási eljárások tényleges újraszervezése (*Business Process Reengineering*) is megtörténik-e mögötte.

van szó, hogy Magyarország *szolgáltatást* nem nyújt a hálózatban, hanem hogy a nemzeti azonosító eszközünk nincs notifikálva, így a *kölcsönös elismerés* mechanizmusa nem működik Magyarország és más tagállamok között. Lásd: eIDAS Dashboard (<https://eidas.ec.europa.eu/efda/browse/notification/eid-chapter-contacts/HU>).

²² Erről részletesen lásd: Bánhidi et al. (2020), Cseh-Zelina (2023), Európai Bizottság (2025).

²³ *EUDI Wallet*: egy mobil eszközön futó, hivatalos alkalmazás, amely lehetővé teszi a felhasználóknak, hogy azonosítsa magát, illetve tárolja igazolványait, vagy egyéb azonosítóit. A pénztárca a nemzeti eID-hoz kapcsolódik, de uniós interoperabilitású – minden tagállamban ugyanazokat a technikai sztenderdeket követi, így bárhol használható azonosításra.

²⁴ <https://dap.gov.hu>

4. A szabályozási környezetre ható fejlesztési javaslatok - dióhéjban

A fejlődés érdekében a magyar államnak túl kell lépnie a passzív jogalkotói szerepen és aktív, kezdeményező szerepet kell felvállalnia. Ennek operatív lebontása érdekében az alábbi konkrét prioritásokat/javaslatokat fogalmazzuk meg:

Az első a kötelező szolgáltatás-integráció. A Dáptv. végrehajtási rendeleteiben elő kell írni az ágazati szakrendszerek kötelező csatlakozását a DÁP platformhoz, szigorú határidőkkel. A „lehetőség” helyett a „szolgáltatási kötelezettség” elvét kell érvényesíteni.

A második a valódi *EUDI Wallet* megfelelés, azaz a nemzeti DÁP applikációt mielőbb harmonizálni kell az *EUDI Wallet* technikai specifikációival (ARF), hogy a magyar digitális állampolgárok az EU teljes területén használhassák identitásukat.

A harmadik az *API-First* kormányzás. A jogszabályi környezetnek támogatnia kell az *API-First* megközelítést, ahol minden állami adatbázis szabványos interfészen keresztül érhető el. Ez a technikai feltétele a valódi paradigmaváltásnak.

A negyedik pedig a hibrid modell fenntartása. A digitális átállás során garantálni kell a fizikai ügyintézési pontok (kormányablakok) elérhetőségét és a „segített digitális ügyintézés” (*Assisted Digital*) intézményrendszerét a digitális szakadék áthidalása érdekében.

5. Összegző megállapítások - Az eIDAS 2.0 implementációs deficitje

Összegzésként megállapítható, hogy a Dáptv. szervesen illeszkedik abba a két évtizede tartó jogalkotási ívbe, amelyben a magyar szabályozás döntően az uniós normákhoz igazodva, „szoros emberfogásában” alakította az elektronikus közszolgáltatások kereteit, és ez alól az eIDAS 2.0-hoz való alkalmazkodás sem jelent kivételt.

A jogalkotás folyamatosan adaptálja magát az Európai Unióból érkező impulzusokhoz, ugyanakkor az intézményi struktúra – az ügyfél és a hatóság viszonyrendszere – alapvetően hierarchikus jellegű maradt. A valódi hálózatos, szolgáltatásorientált modellre történő átállás, amely paradigmaváltást jelentene, mindeddig nem valósult meg.

A részletes összehasonlítás rámutatott, hogy a Dáptv. az Eüsztv. anyagának jelentős részét tartalmilag változatlanul őrzi, korszerűsített terminológiával és szerkezettel, néhány új intézménnyel – digitális állampolgárság, digitális keretszolgáltatások, nemzeti digitális irattárca – kiegészítve, ám valódi paradigmaváltás nélkül. A jogalkotó így sikeresen teljesítette a „kötelező minimumot”, azaz a hazai szabályozást összhangba hozta az eIDAS 2.0 újításaival, ugyanakkor nem kényszerítette ki intézményi és szolgáltatási szinten azt a minőségi ugrást, amely a digitális állampolgárság koncepciójának tényleges kiteljesedéséhez szükséges lenne.

A tanulmány rámutat arra is, hogy míg az uniós digitális személyazonossági keret a határon átnyúló, interoperábilis, érdemben szolgáltatásorientált digitális ökoszisztéma vízióját vetíti előre, addig a magyar megvalósítás – a DÁP applikáció jelenlegi, szűk funkcionalitásával és az állami szolgáltatások korlátozott integrációjával – egyelőre nem kínál vonzó, a mindennapi ügyintézésben is átütő alternatívát. Ez a normatív visszafogottság és intézményi óvatosság hozzájárul ahhoz, hogy Magyarország digitális közszolgáltatásai továbbra is érdemben elmaradjanak az uniós átlagtól, és az eIDAS 2.0 által kínált potenciál jelentős része kihasználatlan maradjon. A jövőre nézve mindez azt üzeni, hogy a digitális állampolgárság valódi megvalósítása nem pusztán jogszabály-szövegek finomhangolásán, hanem ambiciózusabb állami szolgáltatásfejlesztésen, erősebb kötelezettségvállaláson és a digitális ökoszisztéma szereplői közötti koherensebb együttműködésen múlik. A „digitális állampolgárság” fogalma jelenleg

inkább tekinthető egyelőre tartalom nélküli jogi keretnek, semmint a mindennapi ügyintézés radikálisan egyszerűsítő valóságnak, mivel a DÁP-applikáció mögött még nem áll rendelkezésre az a szolgáltatási portfólió, amely versenyképes alternatívát kínálna a hagyományos csatornákkal szemben. A magyar e-közszolgáltatás jövője azon múlik, hogy az állam képes-e túllépni a passzív jogalkotói szerepkörön, és a „dobozon kívül gondolkodva” valós tartalommal megtölteni a digitális kereteket, ellenkező esetben az uniós digitális egységes piacon való érdemi részvételünk továbbra is csak elméleti lehetőség marad.

Hivatkozások

- Bánhidi Z., Dobos I., & Nemeslaki A. (2020). What the overall Digital Economy and Society Index reveals: A statistical analysis of the DESI EU28 dimensions. *Regional Statistics*, 10(2), 42–62. <https://doi.org/10.15196/RS100209>
- Budai B., Gerencsér B. Sz., & Veszprémi B. (2018). *A digitális kor hazai közigazgatási specifikumai*. Dialóg Campus Kiadó.
- Czékmann Zs. (2016). *Információs társadalom és elektronikus kormányzat Magyarországon* (PhD értekezés). Miskolci Egyetem. Online: https://web.uni-miskolc.hu/~wwwdeak/czekmann_zsolt_ert.pdf
- Czékmann Zs. (2020). *eKormányzat Magyarországon – egy negyed évszázad jogalkotási eredményei*. Miskolci Egyetem, Állam- és Jogtudományi Kar.
- Czékmann Zs., & Cseh G. (2014). Elektronikus közszolgáltatások a SZEÜSZ-ök tükrében. *Publicationes Universitatis Miskolcensis Sectio Juridica Et Politica*, 32, 135–145. Online: <http://real.mtak.hu/id/eprint/92803>
- Czékmann Zs., & Cseh G. (2018). Az elektronikus közszolgáltatások megvalósulása napjainkban Magyarországon. *Publicationes Universitatis Miskolcensis Sectio Juridica Et Politica*, 36, 35–47. Online: <http://real.mtak.hu/id/eprint/92804>
- Czékmann Zs., & Cseh G. (2019). Elektronikus közszolgáltatások Magyarországon. In Czékmann Zs. (Szerk.), *Infokommunikációs jog* (pp. 79–89). Dialóg Campus. Online: <https://webshop.ludovika.hu/termek/konyvek/allam-es-jogtudomany/infokommunikacios-jog>
- Czékmann Zs., & Cseh G. (2021). Az e-ügyintézés hazai szabályozása az EU jogalkotásának tükrében. *In Medias Res*, 10(2), 221–234. <https://doi.org/10.59851/imr.10.2.2>
- Czékmann Zs., & Cseh-Zelina G. (2023). Hungarian regulation of e-government in the light of EU legislation. *Balkan Social Science Review (Bssr)*, 22(22), 29–49. <https://doi.org/10.46763/BSSR232222029c>
- Czékmann Zs., Cseh G., & Veszprémi B. (2020). Az e-közigazgatás, e-kormányzat szakigazgatása. In Lapsánszky A. (Szerk.), *Közigazgatási jog: Szakigazgatásaink elmélete és működése* (pp. 329–354). Wolters Kluwer.
- Czékmann Zs., Ritó E., & Kiss L. N. (2019). OECD (2003): The E-Government Imperative, OECD E-Government Studies. Paris, Az Európai Unió infokommunikációs stratégiája. In Czékmann Zs. (Szerk.), *Infokommunikációs jog* (pp. 25–42). Dialóg Campus. Online: <https://webshop.ludovika.hu/termek/konyvek/allam-es-jogtudomany/infokommunikacios-jog>
- Csatlós E. (2023a). The Power of Information: (Digital) Authority Procedure in 21st Century Hungary. *Bulletin Of The Transilvania University Of Brasov: Series VII: Social Sciences Law*, 16(65) Special Issue, 21–30. <https://doi.org/10.31926/but.ssl.2023.16.65.3.3>
- Csatlós E. (2023b). Az ügyfél és a hatósági döntéshozatal a digitalizáció korában. *Pro Futuro – A jövő nemzedékek joga*, 13(1), 74–101. <https://doi.org/10.26521/profuturo/2023/1/13356>

- Csatlós E., & Mezei P. (2025). The Law of the Algorithmic State in Hungary. *Italian Journal of Public Law*, 17(2), 621–650. <https://doi.org/10.2139/ssrn.4976513>
- Csáki Gy. B. (2010). *Az elektronikus közigazgatás tartalma és egyes gyakorlati kérdései*. HVG-Orac.
- Csáki-Hatalovics Gy. B. (2020). Az elektronikus közigazgatás fejlődése az elmúlt időszakban az európai kezdeményezések tükrében. In Miskolczi Bodnár P. (Szerk.), *Az Európai Unióhoz történő csatlakozásunkat követő hazai és európai jogfejlődés* (pp. 55–76). Wolters Kluwer.
- Cseh-Zelina G. (2023). Digital Economy and Society Index – from the perspective of Hungary. *Curentul Juridic*, 26(1), 21–34. Online: <http://real.mtak.hu/id/eprint/186246>
- Európai Bizottság. (2025). *Digital Decade in 2025: progress and outlook*. SWD(2025) 290 final. Online: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:52025SC0290>
- Molnár P. (2024). A digitális közigazgatás szabályozási kérdései. *KözigazgatásTudomány*, 4(2), 111–124. <https://doi.org/10.54200/kt.v4i2.84>
- Molnár Sz., & Sikolya Zs. (Szerk.). (2015). *Fejezetek a magyar e-közigazgatás történetéből (1998-2010)*. Primaware Kiadó.
- Nagy S. (2022). Valami új, valami régi – az elektronikus ügyintézés közigazgatási eljárásjogi törvényeink tükrében. *Közigazgatási Eljárás Jogi Közlemények*, 2(2), 91–105. Online: <http://publicatio.bibl.u-szeged.hu/id/eprint/36487>
- Szilágyi K. (2005). Az elektronikus cégeljárásról. *Infokommunikáció és Jog*, 4, 118–122. Online: <https://szakcikkadatbazis.hu/doc/8206327>
- Veszprémi B. (2021). A stratégia-alkotástól a SZEÜSZ-ökig, elmélet alapok az e-közigazgatásban. *Miskolci Jogi Szemle*, 1. különszám, 349–358. Online: https://www.mjsz.uni-miskolc.hu/files/16230/40_veszpr%C3%A9mibernadett_t%C3%B6rdelt.pdf